

Постановка управлінської інформаційної системи підприємства

У статті досліджено особливості складу комп'ютерних інформаційних систем та визначено компоненти постановки та автоматизації системи управління підприємства. Окреслено коло важливих та необхідних питань, що складають підґрунтя для налагодження управлінської інформаційної системи. **планування, облік, контроль, аналіз, функції управління, інформаційні системи, програмне забезпечення**

Система управління будь-якого підприємства складається з певних функцій, а саме: планування, обліку, контролю, аналізу та регулювання. Лише за умови достатньої інтеграції зазначених функцій можна говорити про ефективність управління підприємством взагалі, і окремих напрямків діяльності, зокрема. У сучасних умовах неможливо вирішувати питання поглиблення інтеграційних процесів відокремлено від рішень стосовно інформаційних технологій, тому що це складові єдиної управлінської системи підприємства.

Не чіткі цілі та відсутність інформаційної технології планування призводить до того, що працівники фінансових служб підприємства готують документи, які не мають необхідної і достатньої інформації для прийняття оперативних рішень. Підготовлена планова інформація не є порівняною з фактичними обліковими даними у оперативному режимі, що робить неможливим проведення аналітичних процедур вчасно та достатньо. Типовою є ситуація, коли планові дані розраховуються на підставі фактичних даних по виробництву минулих періодів, при цьому втрачається зв'язок з планом продаж, що має виступати основою загального плану. Вирішити зазначені проблеми поряд з великим колом інших подібних завдань можливо у разі поглиблення взаємозв'язків усіх функцій управління, що реалізовано в програмному продукті, який ґрунтується на принципах підпорядкованості структури інформаційної системи принципам організації та моделювання.

Важливо відмітити, що в економічній літературі варіанти вирішення означених проблем мають різну спрямованість: по-перше, рішення, що мають системний підхід та охоплюють питання комп'ютеризації [1, 2, 3, 4, 5]; по-друге, рішення, які не пов'язані з інформаційними технологіями [6, 7, 8]. У теперішній час, коли йде орієнтація на повну автоматизацію усіх сфер діяльності, все ж таки за межами більшості науково-методичних рішень залишаються питання щодо постановки системи управління підприємства за допомогою програмного забезпечення.

Таким чином, метою статті є дослідження особливостей побудови управлінської інформаційної системи підприємства, що забезпечить і буде підтримувати функціонування повного управлінського циклу суб'єкта господарювання.

У побудові сучасного підприємства можливо виділити два взаємопов'язані процеси: формування виробничо-організаційної структури і структури, що керує інформаційними потоками, які виникають внаслідок діяльності підприємства. Необхідним атрибутом останньої є інструментарій у вигляді комп'ютерної інформаційної системи (КІС).

Огляд періодичних видань, у тому числі публікацій в Інтернет дозволяє зробити такий перелік складових КІС:

1. Система управління ресурсами підприємства.
2. Система управління логістикою.
3. Система управління даними про виробу на промислових підприємствах.
4. Система автоматизованого проектування та технологічної підготовки виробництва.
5. Система документообігу.
6. Інформаційна автоматизована система бухгалтерського обліку.
7. Система надання даних для аналізу керівництву.
8. Системи організації робочого простору.
9. Середовище Internet/ Intranet.
10. Система електронної комерції.
11. Спеціалізовані програмні продукти або системи для вирішення інших завдань.

Кожна з наведених підсистем КІС, у свою чергу, може бути досить складною і складатися з декількох програмних продуктів та методів управління ними [9, с.43-44].

Отже, до складу КІС підприємства включаються системи рівня ERP-MRP, а також спеціалізовані автоматизовані системи по управлінню окремими видами ресурсів (наприклад, бюджетування, управління проектами тощо) та засоби автоматизації обліку. Між вказаними підсистемами мають бути інформаційні зв'язки, що забезпечують ефективність функціонування КІС і, як наслідок, системи управління підприємства.

Ефективне функціонування обумовлюється наступним:

- попередньою оцінкою фінансового стану окремих видів бізнесу і продукції, що здійснюється на підставі розрахунку та аналізу фінансових параметрів;
- заздалегідь передбачуванним обсягом і структурою витрат та доходів, які формуються унаслідок планування бюджетів структурних підрозділів підприємства;
- скороченням невиробничих витрат робочого часу економічних служб підприємства, що пов'язано із спрощенням системи контролю бюджетних коштів;
- визначенням резервів збільшення доходів та зменшення витрат, які формуються на основі діагностики відхилень та проведення аналітичних процедур.

Вище окреслені питання є результатом тривалої та наполегливої постановки й автоматизації системи управління підприємства за допомогою програмного забезпечення. Важливо відмітити, що постановка й автоматизація має включати два взаємопов'язаних компонента, а саме: систему для розробки регламентів та систему планування, обліку, контролю й аналізу. Схематично їх можна представити на рис.1

Вищевказані компоненти включено у програмні продукти групи компаній Інталев, а саме:

- Інталев: Навігатор;
- Інталев: Корпоративні фінанси.

До функціональних можливостей системи Інталев: Навігатор необхідно віднести наступні:

- формалізація результатів проектного дослідження;
- здійснення розробки і формалізація стратегії організації;
- проектування системи реалізації стратегії;
- проектування розподілу і виконання функцій;
- проектування системи управління взаємовідносин з контрагентами підприємства;

- моделювання бізнес-процесів організації;
- проектування системи бюджетного управління;
- розробка планів організації;
- контроль виконання стратегії і досягнення планових показників.

Інталев: Корпоративні фінанси – інформаційна система, що дає можливість здійснювати функції управління, а саме:

- планування;
- облік;
- аналіз;
- контроль.

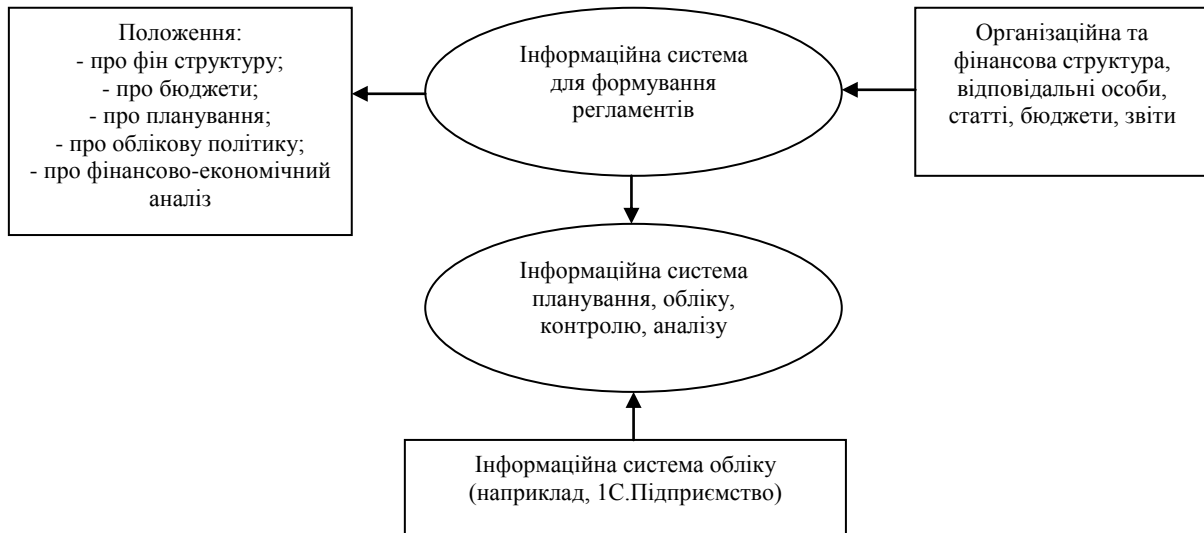

Рисунок 1 - Постановка й автоматизація системи управління підприємства за допомогою програмних засобів.

У останній програмі, розробленій спеціально для спільного використання з обліковими системами на платформі «1С», використано транзакційний підхід до відображення фактичних даних в управлінському обліку. Це означає, що при відображенні господарської операції в обліковій системі вона автоматично за заданими правилами відображується також і в управлінському обліку. Цей продукт зберігає всю управлінську інформацію у вигляді бюджетних операцій — кореспонденцій рахунків управлінського плану рахунків [7, с.45].

Проте перш ніж здійснити автоматизацію функцій управління необхідно створити фундамент (положення) автоматизованої системи управління, тобто виконати постановку. Результатом постановки мають бути п'ять положень для внутрішнього користування підприємства, а саме:

- Положення про фінансову структуру;
- Положення про бюджети;
- Положення про планування;
- Положення про облікову політику;
- Положення про фінансово-економічний аналіз.

З метою формування внутрішніх положень у табл.1 згруповано необхідні їх складові та інформаційні системи, що реалізують завдання постановки системи.

Таблиця 1 - Зміст внутрішніх положень підприємства та їх програмне забезпечення

№	Вид документу	Зміст документу	Програмне забезпечення
1	Положення про фінансову структуру	Класифікатор „Організаційна структура”	Інталев: Навігатор, Microsoft Word
		Класифікатор „Фінансова структура (Ієрархія ЦФВ)”	
		Проекція „ЦФВ * Оргланки”	
		Проекція „ЦФВ * Відповідальні (Керівники ЦФВ)”	
2	Положення про бюджети	Класифікатор „Структура Звіту про Прибутки і Збитки”	Інталев: Навігатор, Microsoft Word
		Класифікатор „Статті БДВ”	
		Класифікатор „Статті БРГК”	
		Класифікатор „Функціональні бюджети”	
		Класифікатор „Звіт про рух грошових коштів”	
		Класифікатор „Структура управлінського балансу”	
		Проекція „Бюджет * Стаття”	
		Проекція „ЦФВ * Бюджет”	
3	Положення про планування	Періоди і періодичність планування	Microsoft Word
		Регламент планування	
4	Положення про облікову політику	Організаційні основи	Microsoft Word
		Методика обліку: оцінка майна; списання вартості ОФ (амортизація); облік витрат; облік доходів; облік ремонтів.	
		Техніка обліку	
5	Положення про фінансово-економічний аналіз	Структурний аналіз	Microsoft Word
		Аналіз фінансово-економічних показників	
		Аналіз повернення на інвестиції	
		Аналіз беззбитковості	
		Аналіз відхилень	
		Звітність та показники для аналізу	
Регламент проведення аналізу			

Умовні позначення у таблиці 1:

ЦФВ – центри фінансової відповідальності;

БДВ – бюджет доходів та витрат;

БРГК – бюджет руху грошових коштів.

Формування положень має відбуватися на підставі організаційних особливостей, що обумовлені технологічною специфікою та видами діяльності певного суб'єкта господарювання. Основними вихідними відомостями для формування положень є перелік відповідальних осіб, склад статей та бюджетів підприємства тощо. Необхідно зазначити, що сформовані положення підлягають коригуванню у разі будь-яких змін в структурі підприємства. Якщо цього не дотримуватися, то не можна говорити про достатню результативну інформацію для ефективного управління підприємством.

Отже, викладені у статті міркування дозволяють зробити наступні висновки:

- постановку управлінської інформаційної системи необхідно здійснювати виходячи із твердження, що КІС має багато підсистем і складну структуру, яка віддзеркалює багатofункціональність системи управління підприємства;

- ефективність функціонування системи управління тісно пов'язана із достатністю та надійністю КІС;

- постановка і автоматизації системи управління є відокремленими, але інтегрованими завданнями КІС, що мають певні змістовні характеристики та засоби їх реалізації;

- постановка управлінської інформаційної системи ґрунтується на специфіці суб'єкта господарювання та містить результативну інформацію у вигляді внутрішніх положень підприємства, що охоплюють важливі функції управління.

Подальший розвиток одержаних в статті результатів може здійснюватися у напрямку розробки загального підходу до процесу автоматизації усіх функцій управління підприємства, а саме: обґрунтування оптимальності програмного забезпечення, що реалізує повний комплекс функцій управління; вироблення принципів функціонування КІС; розробка робочих документів, які охоплюють питання настроювання та користування інформаційною системою управління.

Список літератури

1. Абрамова И. Как строить систему управленческого учета // Бухгалтер и компьютер. – 2003. - №10(49). – С.14-20.
2. Одинцова С. Система управления производством и отраслевая специфика // Бухгалтер и компьютер. – 2003. - №5(44). – С. 27-28.
3. Агафонов В. О концепции информатизации предприятия // Бухгалтер и компьютер. – 2003. - №4(43). – С. 34-39.
4. Шуремов Е. Необходимые компоненты автоматизированной информационной системы производственного предприятия // Бухгалтер и компьютер. – 2003. - №4(43). – С. 32-33.
5. С. Ивахненко Сучасні інформаційні технології управління підприємством та бухгалтерія // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. - №4. – С.52 – 58.
6. Є.М'ягков, С.Кийко, В.Баликін Бюджетування на промисловому підприємстві: довід ВАТ „Дніпроспецсталь” // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. - №3. – С.23 – 31.
7. С. Онищенко Бюджетування в системі фінансового управління підприємством // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. - №6. – С.42 – 51.
8. Абрамова И. Постановка бюджетирования в компаниях: основные аспекты и проблемы // Бухгалтер и компьютер. – 2003. - №7(46). – С. 21-26.
9. Ивахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч. Посіб. – К.: Знання-Прес, 2003. – 349с.

В статье исследовано особенности состава компьютерных информационных систем и определены компоненты постановки и автоматизации системы управления предприятия. Выделен перечень важных и необходимых вопросов, которые составляют основу для постановки управленческой информационной системы.

In the article is an investigated feature of a structure of computer intelligence systems and is determined components of statement and automation of a management system of firm. The circle of the relevant and indispensable problems is certain, that make the basis for statement of an administrative intelligence system.